

Elżbieta Matyaszevska,

historyk sztuki, doktor nauk humanistycznych. W latach 1985-1990 członkini ogólnopolskiego zespołu badawczego przy Instytucie Sztuki PAN w Warszawie, prowadzącego badania nad polskim

życiem artystycznym drugiej połowy XIX wieku, w ramach programu węzłowego *Polska kultura narodowa, jej percepcje i tendencje*. W 1991-1993 sekretarz naukowy zespołu przy Instytucie Sztuki PAN, przygotowującego katalog dzieł malarskich Jana Matejki w związku z rocznicami 150-lecia urodzin i 100-lecia śmierci artysty - dwutomowa publikacja, do której napisała też kilkadziesiąt haseł katalogowych, została wydana w 1993 roku pod tytułem *Matejko. Obrazy olejne. Katalog*. W latach 1992-2001 współpracowała z redakcjami lubelskich i warszawskich periodyków (m.in. „Przegląd Akademicki”, „Dziennik Wschodni”, „Akcent”, „Wnętrze Twojego Domu”, „Dobre Wnętrze”, „Zabytki-Heritage”), publikując relacje z wystaw sztuki dawnej i współczesnej, a także cykliczne teksty z zakresu historii ubioru, mody i rzemiosła artystycznego.

Elżbieta Matyaszevska od lat utrzymuje aktywny kontakt z Instytutem Historii Sztuki KUL, uczestnicząc w organizowanych sesjach naukowych oraz działalności kulturalno-naukowej na rzecz miasta Lublin. W roku 2008 koordynowała prace mające na celu zorganizowanie przy Instytucie Histo-

rii Sztuki KUL zajęć z historii sztuki dla członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku, z którym współpracuje jako wykładowca. Wykłada również dla członków UTW w Tomaszowie Lubelskim i Świdniku. Od roku 2011 prowadzi współpracę z Filharmonią Lubelską w ramach Akademii Muzyki i Plastyki (oferta skierowana do szkół ponadpodstawowych Lublina i regionu), przygotowując prezentacje z zakresu sztuk plastycznych, wpisujące się w określone tematy muzyczne. Ponadto, w ramach działalności dydaktycznej, prowadziła zajęcia obejmujące najważniejsze zjawiska z dziejów sztuki nowoczesnej i najnowszej, zarówno polskiej, jak i powszechnej w Wyższej Szkole Humanistyczno-Przyrodniczej w Sandomierzu, wykłady o sztukach pięknych dla członków Uniwersytetu Otwartego KUL, a także zajęcia specjalizacyjne na Studiach Podyplomowych przy Instytucie Historii Sztuki KUL. W ostatnich latach pracowała w Instytucie Leksykografii KUL na stanowisku adiunkta, prowadząc dział sztuki religijnej i redagując hasła z tego zakresu tematycznego do *Encyklopedii Katolickiej*. Od stycznia 2014 roku jest wiceprezesem lubelskiego Oddziału Stowarzyszenia Historyków Sztuki.

Elżbieta Matyaszevska jest autorką książki *„Wierzę w cuda nie od dziś. Religia w życiu i twórczości Jana Matejki* (Lublin 2007) oraz kilkadziesiątu publikacji naukowych i popularnonaukowych w zakresie ikonografii chrześcijańskiej i malarstwa polskiego, a także wielu haseł z dziedziny historii sztuki zamieszczonych w *Encyklopedii Katolickiej*.

Dom Kultury
Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej

Spotkanie z historykiem sztuki
dr Elżbietą Matyaszevską

Secesja i pierwsze „-izmy” w sztuce nowoczesnej *Podróże w czasie, czyli odkrywanie sztuki*

Pod koniec XIX w. w sztuce europejskiej pojawiły się kierunki zapowiadające sztukę nowoczesną. W malarstwie był to impresjonizm, nurt dążący do oddania zmienności i ulotności zjawisk naturalnych oraz wpływu światła słonecznego na formy i kolor lokalny. Z czasem przekształcił się on w neoimpresjonizm, dążący do uściślenia zasad impresjonizmu i nadania im bardziej naukowego charakteru - skodyfikowanie instynktownie wykorzystywanych wcześniej praw optyki zaowocowało wkrótce dywizjonizmem i puentylizmem, a malowane formy stały się bardziej zdyscyplinowane i monumentalne. Poznany dogłębnie impresjonizm był punktem wyjścia do dalszych poszukiwań artystycznych, wprowadzając sztukę w postimpresjonizm, a w dalszej kolejności - w symbolizm, który, rozwijając się w Europie od 80. lat XIX wieku, traktował intuicję i stany mistyczne jako główną metodę poznania i wyrażania artystycznych treści.

Ówczesną sztukę dekoracyjną i rzemieślniczą zdominowała secesja, styl preferujący tworzenie form za pomocą falistej linii i płaskich plam koloru. Istotnym dążeniem artystów działających w okresie secesji było tworzenie dzieł jednorodnych stylistycznie, z jednoczesną integracją wszystkich dziedzin twórczości plastycznej. Głównym polem ich działania była sztuka użytkowa i architektura wnętrz. Prekursorские znaczenie dla rozwoju secesji miały założenia artystyczne prerafaelitów i symbolizmu oraz ruch Arts and Crafts, zapoczątkowany w Anglii w 60. latach XIX w. przez Williama Morrisa i wspierany teoretycznie przez Johna Ruskina. Założenia nowej sztuki pre-

zentowały ówczesne pisma awangardowe, ukazujące się w różnych miastach europejskich, m.in.: „Chimera” (Warszawa), „Jugend” (Monachium), „Mir Iskusstwa” (Sankt Petersburg), „The Studio” (Londyn), „Ver Sacrum” (Wiedeń) oraz „Życie” (Kraków).

Dla secesji typowe były - asymetria i atektoniczność, linearyzm i płaszczyznowość, budowanie kompozycji w układzie wertykalnym z użyciem jasnych, mieniących i przenikających się barw. Inspirację dla większości artystów stanowił świat organiczny, a preferowane kształty powtarzały formy roślinne i zwierzęce istniejące w naturze. Do ulubionych motywów należały: rośliny ozdobne o wijących się łodygach i fantastycznych kwiatkach, liście niektórych drzew, owady o fantastycznych skrzydłach, ptaki oraz gady i płazy. Często motywem była też postać kobieca o wydłużonych proporcjach, najczęściej z długimi, wijącymi się włosami; równie chętnie przedstawiano stworzenia fantastyczne, np. chimery, smoki, nimfy i fauny. Stosowano też ornament wstęgowy lub geometryczny oraz tworzone formy abstrakcyjne o ascetycznej dekoracji.

W dziedzinie malarstwa secesja łączona jest głównie z nurtem symbolizmu, choć secesyjne tendencje występują także w późnej twórczości prerafaelitów oraz u artystów tworzących tzw. szkołę z Pont-Aven. Jednym z ważniejszych przejawów secesji w malarstwie była działalność ugrupowania nabistów (od hebr. nabhi – prorok), stosujących uproszczone, syntetyczne formy tworzone dzięki płaskiej plamie barwnej, obwiedzionej mocnym konturem.

Spotkanie z historykiem sztuki dr Elżbietą Matyaszewską Secesja i pierwsze „-izmy” w sztuce nowoczesnej

Podróże w czasie, czyli odkrywanie sztuki

Spotkanie odbędzie się
w czwartek 21 maja 2015 r. o godz. 18.00
w sali widowiskowej Domu Kultury LSM
w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29
www.domkulturyism.pl

Wstęp wolny